

Hilde Gunn Slottemo
Høgskolen i Nord-Trøndelag
7600 Levanger
E-post: hilde.gunn.slottemo@hint.no
Tlf. 74 02 28 20 (a), 908 82 541 (m)

En annen historie? Lokalhistorias utfordringer og muligheter

Morten Haugen, fylkesleder i Bibliotekarforbundet i Trøndelag, skriver i en kronikk i TA 13.2.12 om noen utfordringer for bygdebøkene i Norge. Jeg vil gjerne supplere hans kommentarer med å vise til den aller nyeste utviklinga når det gjelder lokalhistorisk forskning i landet. Mine bemerkninger dreier seg først og fremst om kommunehistoriene, som er blant de mest vanlige av de lokalhistoriske syntesene, altså det Haugen kaller "en allmenn bygdehistorisk del" av den lokalhistoriske satsinga.

Sjangeren kommunehistorie har hatt noen utfordringer ved at den har forsøkt å ri flere hester på en gang. Ei kommunehistorie har for det første skullet fungere som ei oppslagsbok, altså ei bok der man kan slå opp og finne vesentlig informasjon om et lokalsamfunns historie. Den andre funksjonen har vært den historiske fortellinga, at det skapes ei lesbar framstilling som man skal kunne krype opp i sofaen og kose seg med mens man drikker kveldskaffe eller kakao. Den tredje er den vitenskapelige og analytiske, det vil si de historiske perspektivene, tolkningene og teoriene.

Disse tre funksjonene har ikke alltid vært enkle å balansere opp mot hverandre, og det har vært en tendens til at oppslagsbokfunksjonen har kvalt de to andre aspektene. Det har ført til lokalhistoriske bokverk spekket med detaljer. Det er blitt bøker der leseren har kunnet finne en rekke faktaopplysninger fra lokalsamfunnets historie: hvem som var ordfører til enhver tid, hvor mange innbyggere som bodde i kommunen, hvor mange som utvandret til Amerika og hvor stor oppslutning de forskjellige politiske partiene har hatt gjennom tida – for å nevne noen eksempler. Denne funksjonen har blitt sett på som en viktig del av historiefagets oppgave og egenart. Historieskrivinga har vært oppfattet som samfunnets kollektive erindring, og historikernes oppgave har vært å huske på vegne av en hel nasjon, et lokalsamfunn, en bedrift eller en organisasjon.

Imidlertid har de to andre aspektene, lesebokfunksjonen og de vitenskapelige tolkningene, dermed blitt skadelidende. Den historiefaglige fortellinga, tolkningene av fortida og perspektivene på tidligere hendelser har lett druknet i detaljer.

For å bidra til å løse denne utfordringa, har Norsk Lokalhistorisk institutt (NLI) tatt initiativet til å opprette en lokalhistorisk wikipedia, et nettsted der faktaopplysninger og detaljstoff om kommuner og lokalsamfunns historie kan legges ut (se <http://lokalhistoriewiki.no>). Dette er etter mitt syn et godt grep, for gjennom det kan båndene mellom oppslagsverket og de øvrige funksjonene løses litt opp.

Disse nettsidene fungerer som wikipedia ellers: hvem som helst kan legge ut historiefaglig informasjon på dem. Slik blir en rekke lokalhistoriske ildsjeler og entusiaster engasjert i arbeidet, mennesker som brenner for lokalhistorie og som gjør en kjempejobb for å skaffe informasjon om stort og smått i en kommune. Kunnskapen blir på denne måten samlet og trygt lagret på nettet, med nettsider som serves og kvalitetssikres av fagpersoner på NLI.

Slik blir kommunehistorias oppslagsfunksjon dekket gjennom bruk av ny, nettbasert teknologi. Samtidig frigjøres tid, plass og energi for å rendyrke de øvrige sjangerelementene i de lokalhistoriske bøkene. Bøkenes forfattere kan foredle den historiske fortellinga, løfte fram forklaringer og forståelser, skape synteser og sammenhenger. De kan boltre seg i historiske skildringer, trekke inn vitenskapelige diskusjoner, rendyrke perspektiver og tolkningsteorier samt leke med sjangere og sjangerkrav. Slik kan det skapes en annen type

Hilde Gunn Slottemo
Høgskolen i Nord-Trøndelag
7600 Levanger
E-post: hilde.gunn.slottemo@hint.no
Tlf. 74 02 28 20 (a), 908 82 541 (m)

lokalhistorie, ei historiebok hvor balansen mellom de tre funksjonene blir etablert på en annen – og forhåpentligvis bedre – måte.

Når det gjelder gårds- og slektshistorie – som er en helt annen sjanger enn de lokalhistoriske syntesene – mener jeg personlig at dette er bøker som i dag begynner å ha gått ut på dato. I et samfunn med stor geografisk og sosial mobilitet, med en rekke nye familiekonstellasjoner og med mange innvandrere og etterkommere etter dem, har fokuset på gård, slekt og ætt utspilt noe av sin rolle. Det som fortsatt er av interesse i gårds- og slektshistoriene, kan dessuten trolig ivaretas av den lokalhistoriske wikipediaen.

Totalt sett er dette etter mitt syn en vinn-vinn-situasjon: Ei slik nettsatsing kan engasjere mange av lokalbefolkningen i en kommune og dermed fungere demokratiserende. Ved de lokale entusiastenes innsats kan det skaffes og sikres store mengder historisk kunnskap for ettertida. I tillegg gir dette mulighet for å skape lokalhistoriske bøker som er tilpasset ei ny tid, skrevet på andre og kanskje mer engasjerende måter. Særlig kan dette være en måte å møte nye målgrupper, blant annet yngre generasjoner. For det er ikke til å komme bort fra at mange i dag oppfatter historie som både kjedelig, uviktig og uinteressant. Det er ei utfordring vi må ta på alvor, også når det gjelder lokalhistorisk satsning.

Hilde Gunn Slottemo
Dr. art.
Førsteamanuensis i historie ved HiNT